

ড° উপেন ৰাভা হাকাচাম

ৰাষ্ট্ৰীয় লোকভাষা সন্মান প্ৰাপ্ত গৱেষক-লেখক
গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয় চৌহদ
গোপীনাথ বৰদলৈ নগৰ, জালুকবাৰী
গুৱাহাটী - ৭৮১০১৪, ☎ ২৫৭৩৩২০

DR. U.C. RABHA, M.A., Ph.D

Reader in Tibeto-Burman Language and Linguistics
Deptt. of Assamese, Gauhati University
Guwahati - 781014, Assam (India)
☎ :0361 - 2570274 (O), 2573320 (R)

প্ৰসঙ্গ/Ref.....

দিনাঙ্ক/dated.....

This is to certify that the thesis entitled “**Rābhāmiḥ—Asamīyār Etā Nrigosthiya upabhāsā : Eti Adhyayan**” (Rabhamese-an Ethnic Dialect of Assamese : A Study) is a record of bonafide research work done by Shri Lalit Chandra Rabha, Lecturer, J.N. College, Boko, Kamrup under my Supervision and Guidance. It contains the result of the candidate’s personal investigation. The candidate has fulfilled all the necessary requirements under the Ph.D Regulations of this University for submitting the thesis for the Degree of Doctor of philosophy in Arts Faculty of this University. No part of it has been submitted elsewhere for any degree or prize, nor any part of it has been published anywhere.

(Dr. U.C. Rabha)
Reader, Deptt. of Assamese
Gauhati University
Guwahati-14

Scholar's Declaration

I do hereby declare that the thesis entitled "**Rabhamij — Asamiyar Eta Nrigosthiya Upabhasa : Eti Adhyayan**" (Rabhamese — An Ethnic Dialect of Assamese : A Study) submitted by me for the degree of Doctor of Philosophy in Assamese in the faculty of Arts, Gauhati University, Guwahati, is original and it was not submitted either in part or full to the Gauhati University or to any other University or Institution for any research Degree or Diploma or similar title.

Shri Lalit Ch. Rabha
(Shri Lalit Chandra Rabha)

Lecturer, Deptt. of Assamese

J.N. College, Boko, Kamrup, Assam

কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ

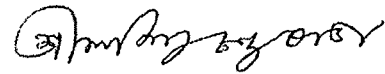
মোৰ এই গৱেষণা কাৰ্যত বিভিন্ন জন মহানুভৱ ব্যক্তিয়ে বিভিন্ন ধৰণে দিহা-পৰামৰ্শ আৰু তথ্যৰ যোগান ধৰি মোক সহায় কৰিছে। বিশেষকৈ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক ড° উপেন ৰাভা হাকাচাম ছাৰে তত্ত্বাৱধায়কৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি মোক বিভিন্ন ধৰণৰ দিহা-পৰামৰ্শ দি এই গৱেষণা কাৰ্যটো সম্পূৰ্ণ কৰাত সহায় কৰিছে। তেওঁৰ সহযোগিতা অৱিহনে এই গৱেষণা কাৰ্য সম্পূৰ্ণ কৰা সম্ভৱ নহ'লহেতেন। তাৰ বাবে ৰাভা ছাৰৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ থাকিম। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ বিভাগীয় প্ৰধান ড° দীপ্তি ফুকন পাটগিৰি মহাশয়াই মোক গৱেষণা কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদান কৰি কৃতজ্ঞতা কৰিছে। সেইদৰে একেখন বিশ্ববিদ্যালয়ৰে অসমীয়া বিভাগৰ ড° দীপকৰ মৰল ছাৰ, ড° লীলাৱতী শইকীয়া বৰা মহাশয়া, ড° কামালুদ্দিন আহমেদ ছাৰ, ড° কণক চন্দ্ৰ চহৰীয়া ছাৰ আদিয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ দিহা-পৰামৰ্শ আৰু উৎসাহ-উদ্দীপনাৰ যোগান ধৰিছে। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰে লোক-সংস্কৃতিবিদ 'প্ৰফেছৰ এমেৰিটাছ' ড° নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মা ছাৰ আৰু 'ভাষাৰত্ন' ড° প্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য ছাৰে উৎসাহ উদ্দীপনা আৰু দিহা-পৰামৰ্শ দি আমাক সহায় কৰিছে। তাৰ বাবে এই সমূহ মহানুভৱ ব্যক্তিলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছোঁ।

মোৰ এই গৱেষণা কাৰ্যত তথ্য বিছাৰি বিভিন্ন জনৰ ওচৰ চাপিছিলোঁ। শ্ৰী বাৰেণ চাপাৰ (গোঁসাইগাঁও, কোক্ৰাঝাৰ), শ্ৰী শশীমোহন সন্তোক (বাইদা, গোৱালপাৰা), শ্ৰী মহেশ্বৰ ৰাভা (জিৰা, গোৱালপাৰা), শ্ৰী বাণীকান্ত ৰাভা (কৃষ্ণাই, গোৱালপাৰা), শ্ৰী নেহৰু ৰাভা (কৃষ্ণাই, গোৱালপাৰা), শ্ৰীপিনাকী ৰাভা (ৰংজুলি, গোৱালপাৰা), ড° মলিনা দেৱী ৰাভা (ধুপধৰা, গোৱালপাৰা), শ্ৰী বীৰেণ ৰাভা (চুকনীয়াপাৰা, কামৰূপ), শ্ৰী নবীন চন্দ্ৰ ৰাভা (চুকনীয়াপাৰা, কামৰূপ), শ্ৰী সঞ্জীৱ ৰাভা (খৰাপাৰা, কামৰূপ), শ্ৰী বিজন ৰাভা (নিচিমপুৰ, কামৰূপ), শ্ৰী ৰহেশ্বৰ ৰাভা (ছয়গাঁও, কামৰূপ), শ্ৰী ভূবিন ৰাভা (লোহাৰঘাট, কামৰূপ), শ্ৰী চণ্ডীচৰণ ৰাভা (তামুলপুৰ, নলবাৰী), শ্ৰী লোহিত ৰাভা (তামুলপুৰ), শ্ৰী বিষ্ণুপ্ৰিয়ম ৰাভা (খৈৰাবাৰী, দৰং), শ্ৰী সতীশ ৰাভা (খৈৰাবাৰী, দৰং) আদিয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ তথ্য

আৰু দিহা-পৰামৰ্শৰ যোগান ধৰি মোক কৃতার্থ কৰিছে। তদুপৰি ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ কেতবোৰ প্ৰচাৰ বিমুখ আৰু অজ্ঞাত ব্যক্তিয়েও আমাক বিভিন্ন ধৰণৰ তথ্যৰ যোগান ধৰিছে। তদুপৰি ৰাভা ছাৰৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীমতী মঞ্জুলা ৰাভা হাকাচামজাক বাইদেউয়ে আমাক বিভিন্ন ধৰণে সহায় কৰিছে। এই সমূহ তথ্য দাতালৈ কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ। মোৰ এই গৱেষণা কাৰ্যত গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ গ্ৰন্থালয় আৰু জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয় গ্ৰন্থালয়ৰ পৰা যথেষ্ট পৰিমাণে সহায় পাইছোঁ। তাৰ বাবে এই দুটা প্ৰতিষ্ঠানৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ থাকিম।

বিভিন্ন জনৰ উৎসাহ-উদীপনাই মোৰ এই গৱেষণা কাৰ্যটো সোনকালে সমাপ্ত হোৱাত সহায় কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত শ্ৰী কমলেশ্বৰ ঠাকুৰীয়া (প্ৰবক্তা, জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়, বকো), ড° ক্ষীৰোদ ঠাকুৰীয়া (প্ৰবক্তা, জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়, বকো), ড° প্ৰণেশ্বৰ নাথ (প্ৰবক্তা, জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়, বকো), শ্ৰী অযোধ্যাৰাম দাস (অৱসৰী অধ্যক্ষ, হাব্ৰাঘাট মহাবিদ্যালয়, কৃষ্ণাই, গোৱালপাৰা), শ্ৰী দীপঙ্কৰ বড়ো, শ্ৰী নিৰন বড়ো, শ্ৰী অজয় বসুমতাৰী আদিৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ।

এই গৱেষণা কাৰ্যত মোৰ ঘৰৰ সকলো ব্যক্তিয়ে বিভিন্ন ধৰণে সহায়-সহযোগিতা কৰিছে। বিশেষকৈ এই গৱেষণাৰ সময় ছোৱাত সংসাৰৰ কোনো দায়িত্ব মোক ল'বলৈ নিদি গৱেষণা কাৰ্যটো সময় মতে সমাপ্ত কৰাত সহায় কৰিছে। তাৰবাবে পিতা শ্ৰী ৰূপধৰ ৰাভা, মা শ্ৰীমতী নয়নি ৰাভা, ভাইটি শ্ৰী ক্ষীৰোদ ৰাভালৈ কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ। লগতে মোৰ নৱ বিবাহিতা পত্নী সুনীতাই দিনে-নিশাই তাগিদা দি নাথাকিলে হয়তো কামটো সমাপ্ত হ'বলৈ আৰু কিছু দিনৰ প্ৰয়োজন হ'লহেঁতেন। তেওঁলৈও মোৰ ফালৰ পৰা কৃতজ্ঞতা জনালোঁ।

৫.২.২০০৭ ইং

(শ্ৰীললিতচন্দ্ৰ ৰাভা)

বিষয়সূচী

অধ্যায়সমূহ	পৃষ্ঠা
কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ	০.৩
সংক্ষিপ্ত ৰূপৰ বিৱৰণ	০.১৩
সাংকেতিক চিহ্নবোৰৰ বিৱৰণ	০.১৪
১.০০ পাতনি	১-১৪
১.১০ সমাজ ভাষাতত্ত্ব	১
১.২০ ভাষিক জনগোষ্ঠী	২
১.৩০ পিজিন	৪
১.৪০ ক্ৰেওল	৭
১.৫০ উপভাষা, সামাজিক উপভাষা আৰু নৃগোষ্ঠীয় উপভাষা	৯
১.৬০ অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰেক্ষাপটত পিজিন, ক্ৰেওল আৰু নৃগোষ্ঠীয় উপভাষাৰ পৰিচয়	১১
১.৭০ অধ্যয়নৰ পৰিসৰ	১৪
১.৮০ গৱেষণাৰ প্ৰণালী	১৪
১.৯০ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব	১৫
২.০০ বাভাসকলৰ সমাজ আৰু সংস্কৃতিৰ পৰিচয়	১৬-৩৫
২.১০ বাভাসকলৰ প্ৰব্ৰজনৰ ইতিহাস	১৬
২.২০ বাভাসকলৰ বসতি স্থান	১৯
২.৩০ বাভাসকলৰ ফৈদ	২৩
২.৪০ বাভাসকলৰ সমাজ আৰু সংস্কৃতি	২৪

৩.০০ বাভাসকলৰ ভাষা : এটি পৰিচয়	৩৬-৫৯
৩.১০ বাভা ভাষাৰ পৰিচয়	৩৬
৩.২০ বাভা উপভাষা আৰু মান্য ভাষা	৩৯
৩.৩০ বাভা ভাষাৰ ধ্বনি তত্ত্ব	৪১
৩.৪০ বাভা ভাষাৰ ৰূপতত্ত্ব	৪৩
৩.৫০ বাভাসকলৰ দ্বিভাষিক স্থিতি	৪৭
৩.৬০ বাভামিজ আৰু অসমীয়াৰ আঞ্চলিক ৰূপ	৪৯
৩.৭০ বাভামিজৰ আঞ্চলিক ৰূপ	৫০
৪.০০ বাভামিজ : ধ্বনিতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্য	৬০-৯২
৪.১০ স্বৰবৰ্ণ	৬০
৪.২০ দ্বিস্বৰ	৬২
৪.৩০ ত্ৰিস্বৰ	৬৭
৪.৪০ চতুঃস্বৰ	৬৮
৪.৫০ ব্যঞ্জন বৰ্ণ	৭০
৪.৬০ ব্যঞ্জন বৰ্ণসমূহৰ প্ৰয়োগ	৭৪
৪.৭০ সংযুক্ত ব্যঞ্জন	৭৪
৫.০০ বাভামিজ : ধ্বনি পৰিৱৰ্তন	৯৩-১০৩
৫.১০ স্বৰধ্বনিৰ পৰিৱৰ্তন	৯৩
৫.২০ ব্যঞ্জন ধ্বনিৰ পৰিৱৰ্তন	৯৭
৫.৩০ আগম	৯৯
৫.৪০ লোপ	১০০
৫.৫০ সম্প্ৰসাৰণ	১০২

৫.৬০ সংকোচন	১০২
৫.৭০ স্বৰ সমীভৱন	১০২
৫.৮০ অপিনিহিতি	১০৩
৬.০০ বাভামিজ : ৰূপতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্য	১০৪-১৫৭
৬.১০ নামপদ আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী	১০৪
৬.১১ নামপদৰ ৰূপ	১১০
৬.১১.১ লিঙ্গবাচক শব্দাংশ আৰু প্ৰত্যয়	১১০
৬.১১.২ বহুবচনাত্মক প্ৰত্যয়	১১২
৬.১১.৩ নিৰ্দিষ্টতাবাচক প্ৰত্যয়	১১৪
৬.১১.৪ অনিৰ্দিষ্টতাবাচক প্ৰত্যয়	১১৬
৬.১১.৫ কাৰক আৰু শব্দ বিভক্তি	১১৬
৬.২০ সৰ্বনাম আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী	১১৭
৬.৩০ সৰ্বনাম শব্দৰ গঠন আৰু ৰূপ	১২২
৬.৪০ বিশেষণ আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী	১২৫
৬.৫০ বিশেষণৰ গঠন	১২৯
৬.৬০ বিশেষণীয়-বিশেষণৰ গঠন	১৩১
৬.৭০ ক্ৰিয়া-বিশেষণ আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী	১৩২
৬.৮০ ক্ৰিয়া-বিশেষণৰ গঠন	১৩৬
৬.৯০ ক্ৰিয়া	১৩৮
৬.১০০ ধাতু	১৪২
৬.১০১ ক্ৰিয়াৰ গঠন	১৫৪
৬.১০২ ক্ৰিয়াৰ ৰূপ	১৫৫

৭.০০ বাভামিজ : শব্দতাত্ত্বিক বৈশিষ্ট্য	১৫৮-২৪৮
৭.১০ বাভামিজৰ শব্দৰ শ্ৰেণীবিভাগ	১৫৮
৭.২০ আৰ্য-ভিন্ন ভাষাৰ পৰা অহা শব্দ	১৫৯
৭.২১ তিব্বত-বৰ্মীয় শব্দ	১৬০
৭.২১.১ বাভা ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৬০
৭.২১.২ বৰো ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৬৪
৭.২১.৩ গাৰো ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭২
৭.২২ অষ্ট্ৰিক ভাষাবোৰৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭৩
৭.২২.১ খাছী ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭৩
৭.২২.২ মুণ্ডাৰী ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭৪
৭.২২.৩ চাওতালী ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭৪
৭.২৩ টাই-আহোম ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৭৫
৭.৩০ সংস্কৃত আৰু সংস্কৃত-মূলীয় ভাষাৰ শব্দ	১৭৬
৭.৩১ সংস্কৃত-মূলীয় শব্দ	১৭৬
৭.৩২ প্ৰত্ন-অসমীয়া ভাষাৰ শব্দ	১৭৯
৭.৩৩ প্ৰাচীন আৰু মধ্য যুগৰ অসমীয়া শব্দ	১৮১
৭.৩৪ বাংলা ভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৮৪
৭.৩৫ হিন্দী ভাষাৰ শব্দ	১৮৬
৭.৩৬ কামৰূপী উপভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৯০
৭.৩৭ গোৱালপৰীয়া উপভাষাৰ সৈতে সাদৃশ্য থকা শব্দ	১৯৭
৭.৪০ স্বকীয় শব্দ	২০১
৭.৫০ বিদেশী শব্দ	২২৩
৭.৫১ ইংৰাজী শব্দ	২২৩
৭.৫২ আৰৱী শব্দ	২২৬

৭.৫৩ ফাৰ্চী শব্দ	২৩১
৭.৬০ সংকৰ শব্দ	২৩৮
৭.৭০ জতুৱা ঠাঁচ আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী	২৪১
৭.৮০ অৰ্থ পৰিৱৰ্তন	২৪৭
৮.০০ ৰাভামিজ : সাহিত্যিক নিদৰ্শন	২৪৯-৩১৮
৮.১০ লোক-সাহিত্য আৰু ইয়াৰ শ্ৰেণী-বিভাজন	২৪৯
৮.২০ ৰাভামিজত ৰচিত লোকগীত	২৫০
৮.২১ পাতি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত লোকগীত	২৫০
৮.২১.১ বহুৰঙী গীত	২৫০
৮.২১.২ মাৰে পূজাৰ গীত	২৫৩
৮.২১.৩ ভাৰীগানৰ গীত	২৫৮
৮.২১.৪ হানাহোঁৰা গীত	২৬২
৮.২১.৫ পাৰ বাঁহ নচুওৱা গীত	২৬৬
৮.২১.৬ টুকুৰীয়া পূজাৰ গীত	২৭১
৮.২১.৭ গৰখীয়া গীত	২৭৭
৮.২১.৮ নিচুকনি গীত	২৮১
৮.২১.৯ মহো-হো গীত	২৮২
৮.২১.১০ বাৰমাহী গীত	২৮২
৮.২২ টোটলা ৰাভাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত লোকগীত	২৮৩
৮.২২.১ বাম্বোল পিটা গীত	২৮৩
৮.২২.২ ভালুক নচুওৱা গীত	২৮৫
৮.২২.৩ হৰিণ চিকাৰৰ গীত	২৮৭
৮.২২.৪ বহুৰঙী গীত	২৮৯

৮.২২.৫ বিয়া গীত	২৯০
৮.২৩ দাহৰি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত লোকগীত	২৯৭
৮.২৩.১ তৰঙাৰ গীত	২৯৭
৮.২৩.২ ভূত-প্ৰেতাৰি খেদা গীত	২৯৮
৮.২৩.৩ সতী যোৱা গীত	২৯৮
৮.২৪ ৰংদানি আৰু মায়তৰি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত লোকগীত	২৯৯
৮.২৪.১ হায়মাৰং গীত	২৯৯
৮.২৪.২ বাকুৰা পূজাৰ লগত জৰিত গীত	৩০০
৮.৩০ ৰাভামিজত ৰচিত মন্ত্ৰ সাহিত্য	৩০১
৮.৩১ ৰংদানি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত মন্ত্ৰ	৩০১
৮.৩২ কোচা ৰাভাসকলৰ মাজত প্ৰচলিত মন্ত্ৰ	৩০৪
৮.৩৩ মায়তৰি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত মন্ত্ৰ	৩০৬
৮.৩৪ পাতি ৰাভাৰ মাজত প্ৰচলিত মন্ত্ৰ	৩০৭
৮.৪০ ৰাভামিজত ৰচিত ফকৰা-যোজনা-পটন্তৰ	৩০৮
৮.৫০ ৰাভামিজত ৰচিত সাঁথৰ	৩১৩
৯.০০ ৰাভামিজৰ আঞ্চলিক ৰূপৰ নমুনা	৩১৯-৩২৯
৯.১০ মান্য অসমীয়াৰ ৰূপ	৩১৯
৯.২০ পশ্চিম দুধনৈ অঞ্চলৰ নমুনা	৩২০
৯.৩০ পূব দুধনৈ অঞ্চলৰ নমুনা	৩২১
৯.৪০ তামুলপুৰ অঞ্চলৰ নমুনা	৩২৩
৯.৫০ টংলা অঞ্চলৰ নমুনা	৩২৪
৯.৬০ কথোপকথনৰ নমুনা	৩২৫
৯.৬১ পশ্চিম দুধনৈ অঞ্চলৰ কথোপকথনৰ নমুনা	৩২৫

	০.১২
৯.৬২ পূব দুধনৈ অঞ্চলৰ কথোপকথনৰ নমুনা	৩২৬
৯.৬৩ তামুলপুৰ অঞ্চলৰ কথোপকথনৰ নমুনা	৩২৭
৯.৬৪ টংলা অঞ্চলৰ কথোপকথনৰ নমুনা	৩২৮
১০.০০ উপসংহাৰ	৩৩০-৩৩৩
১১.০০ পৰিশিষ্ট	৩৩৪-৩৬৫
১১.১০ ৰাভামিজত ৰাভা সমাজৰ প্ৰতিফলন	৩৩৪
১১.১১ প্ৰধান ৰাভা গাঁওসমূহৰ তালিকা	৩৪৫
১১.১২ ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ লগত জড়িত ৰেখাচিত্ৰ	৩৫৩
১১.১৩ ৰাভা সমাজ-সংস্কৃতি বিষয়ক আলোক-চিত্ৰ	৩৫৫
১১.১৪ সংবাদ দাতাৰ তালিকা	৩৬৪
১২.০০ গ্ৰন্থপঞ্জী	৩৬৬-৩৮৭